

რამი მსოფლიო მდგომარეობის ახალი სიტუაციის...

ბერლინი. აღმოსავლეთი მხარის მთავრობის...

ლოსანჯელესი. დიუმიის მსახიობთა ადგილის...

მიუნხენი. ბავარიის უფროსი მთავრობის...

ბრესლაუი. ავსტრიის გრაფი 9 ნოემბერს...

უკანასკნელი ფოსტა

ახალი კანონ-პროექტი. ოსმალეთის ორივე პალატაში...

კრისტიანის საკითხი. კრიტიკის შესახებ მოლაპარაკება...

ოსმალეთის ბიუჯეტი. ფინანსთა მინისტრის...

რუსეთი უვაროვი და გუჩკოვი. ამას წინათ უვაროვი...

პინს. სტოლიპინის ნალოპარაკევი უვაროვი...

გადასახადები. დიუმიის გადასახადების მომწესრიგებელმა...

სამხედრო დებულების გადასინჯვა. სამხედრო ბეგრის კომისიამ...

შეკითხვა. დიუმიის შეკითხვების კომისიამ...

სემინარიების რევიზია. უფინდის სინოდის...

სახელმწიფო საბჭოში. სახელმწიფო საბჭოს...

ახალი მემამულე ყირიმში. ყოფილი ირანის...

რას ნიშნავს? მოსკოვის რკინის გზაზე მოსამსახურე...

ლოთობისთან ბრძოლის კავშირი. პეტერბურგში...

მამამედ-ალის აზრი რუსეთის სატუსალოზე...

ფინლიანდის კრიზისის შესახებ. ბერლინში...

ახალი ამბავი

ქალაქის საბჭო. ორშაბათს, 9 ნოემბერს, შესდგა...

დასავლეთი. თვითღირსი გენერალის დირექტორი...

თავის მოკლა. 10 ნოემბერს, 10 საათზე...

მეურნეობის სწავლება სახალხო სკოლებში...

უცხო მხეცი ერენის გუბერნიის. ერენის გუბერნიიდან...

გადასახადებულების დაბრუნება. ქუთაისის...

მათხოვიდან იტყობინებინა. ქვეყნის...

მამაკაცი, დედაკაცი, ბავშვები, მსწავლელები...

პირველად ოუენი არ ფიქრობდა ამ თემის წმინდა...

თემი აწინებულ იყო შემდეგ პრინციპებზე: 1. ასოციაციის...

2. კოოპერატიული თემი უნდა იყოს აწინებულ...

3. ყოველ-გვარი შრომა იქნება ნებაყოფლობითი...

4. გონებრივ და ფიზიკურ შრომაში დატული იქნება...

5. ყველა მიწები, სახლები, ყოველ-გვარი უძრავი...

6. ყოველ-გვარი საჭირო ნივთები იქნება საზოგადო...

7. თემის საქმეებს თემი თვითონ განაგებს პირდაპირ...

8. უთანხმოება თემის წევრთა შორის თავდება...

ასეთი იყო ოუენის მიერ შემუშავებული გეგმა...

პირველ ხანებში თემის მდგომარეობა შესანიშნავი...

ოუენის გატაცებას ხომ საზღვარი არ ქონდა...

9. ბავშვების აღზრდა იქნება საერთო საზოგადო...

მიუხედავად ოუენის და თემის ზოგიერთი წევრების...

თხოვნით მიმართა ქალაქის გამგეობა მან სასყიდელი...

დასავლეთი. თვითღირსი გენერალის დირექტორი...

თავის მოკლა. 10 ნოემბერს, 10 საათზე...

მეურნეობის სწავლება სახალხო სკოლებში...

უცხო მხეცი ერენის გუბერნიის. ერენის გუბერნიიდან...

გადასახადებულების დაბრუნება. ქუთაისის...

მათხოვიდან იტყობინებინა. ქვეყნის...

სხვადასხვა არა სასურველ მოვლეთან ერთად...

თან ერთად ასეთმა გარემოებამ ქვეყნის მთავრობის...

მედიანის გაწევა. 18 ნოემბერს, 18 საათზე...

მედიანის გაწევა. 18 ნოემბერს, 18 საათზე...

მარა) რომ იქ, უსახურბის გამო დაუ-
ხურავთ ბიბლიოთეკა-სამკითხველო.

კავკასიის ქალთა საზოგადოების
კრებაზე, რომელიც შესდგა 9 ნოემბერს
გამგეობამ აირჩია ორი ქალი ნ. გა-
ბუნია-ცაგარლის იუბილეში მონაწილე-
ობის მისაღებათ— გოგოლაშვილი და
ნ. ტყეშელაშვილი.

თათრული უფროსი. ახლო მო-
მავალში ომარ-ფანკანდის ზედს რედ-
ქტორობით გამოიქვეყნება სასოფლო-სამე-
ურნეო უფროსი „ტობრაკ“ (მიწა).

გუშინ თფილისში ჩამოვიდა
ფოსტა-ტელეგრაფის ინსპექტორი ნ. ეა-
რკოვი.

ახალი გაზეთი ვლადიკავკაში.
გაზ. „ტ. ვ.“ ყოფილ რედაქტორს ნ. პ.
ვოლოკოვს ნება დართეს გამოსცეს ყო-
ველ-დღიური რუსული გაზეთი „Кав-
казское Слово“. (ტ.)

სომხურ უფროსი „არარატის“ რე-
დაქტორათ ემიიანის მონასტრის ბერე-
ბმა არქივისკოპოსი იუსიკი აირჩია,
რომელიც კათოლიკოსმა უკვე დამტკიცა.

საქველმოქმედო წარმოდგენა. პა-
რასკეცს, 13 ნოემბერს, სახანო თე-
ატრში წარმოდგენენ „ლაკმე“-ს თფი-
ლისის მე-5 გიმნაზიის ღარიბ მოსწავ-
ლეთა სასარგებლოთ.

23 ოქტომბრის ვაჭრობა წ. კ.
საზოგადოების სასარგებლოთ. ნავა-
ქრის წილი შემოსწირეს: 1) ილ. ახლე-
დიანმა და ვას. ბერძემ 1 მან. 2) ილ.
და ქრისტ. გიორგობიანებმა 40 კ. 3)
მინა მეტრეველმა 50 კ. 4) ფილ. ნიკო-
ლაიშვილმა 1 მ. 5) არტემ ოაზარე-
მა 2 მ. 6) ბაქაიუ პარიკაშვილების ა-
ხანავაგამ 2 მ. 7) კარლ შუმანმა 2 მ.
8) მელიტ. ბარაბაძემ 1 მ. 50 კ. 9) პი-
ეტრომ 1 მ. 50 კ. 10) ივანე. ოქრუ-
აშვილმა 3 მ. 11) ნაუმენკოებმა 8 მან.

ახალი პიესა. 15 ნოემბერს, კვირა
სალამოს თფილისის ქართული დასი წარ-
მოდგენს ერთ ახალ პიესას „პარტიის
კაცი?!“ 3. აღმქსაშვილისა (პ. გოთუ-
სი), რომლის შინაარსიც შეეხება რევნი-
სის ქვეყნის განმთავისუფლებელი ხანის დასუ-
რატებას. ქათ. დრამ. დასის მსახიობნი
უკვე რეპეტიციებს შეუდგენ.

თფ. უფროსისტა გამგეობამ
დაადგინა მისალოცა დებემა გაგზავნოს
პეტერბურგის სალიტერატურო ფონდს
დღიდან მის დაარსებიდან 50 წლის შეს-
რულების გამო.

თფილისის პოლიცემისტრმა გან-
კარგულემა მოახდინა: რადგან მცხოვრე-
ბთაგან საჩივარი შემოდის, რომ დილა-

ალარ ხმარდობა კომუნისტურ წარმო-
ებას. მაგრამ ამ თემების დღ-ხანს არ გა-
უფლია. თვითონ თემში კომუნისტნი თა-
ვის წმინდა სახე-ხასიათი საგნებით გაქრა.
კომუნისტური წარმოების ადგილას გაჩ-
ნდენ კერძო-კერძო სახელოსნოები და
დუქნები. და აი იქ, სადაც ოუენნი ოც-
ნებობდა სამოთხის დამყარებას, გამეფდა
ქიშობა და ჩარჩული ვაჭრობა-ბაცკობა.

ოუენნი კიდევ არ კარგავს იმედს. ამე-
რიკიდან ის მოგზაურობს თითქმის ყვე-
ლა ქვეყნებში და გაცხარებულ ავტა-
ციას ეწვევა თავისი იდეების გასაგრძელებ-
ლოთ. თუ როგორ თავ-დავიწყებით ავ-
რცელებდა ის თავის აზრებს სხანს შემ-
დგედან: „1826 წ. — 1837 წ.-მდე, ოუ-
ენის წარმოუთქვამს დაახლოებით 1000
მდე საჯარო სიტყვა, დაუზავნია 500-
მდე ადრესი საზოგადოების სხვა და სხვა
კლასებისთვის, დაუწერია 2,000-მდე
კლასიკური წერილი და უმოგზავრია 200 —
300-მდე ჯერ“.

მე 30 წლებში ოუენნი ბრუნდება ინ-
გლისში და აარსებს რამდენიმე თემს,
მაგრამ ეს თემები დიდ ხანს ვერ სძლე-
ბენ და მალე ირღვევა. ამ დროს
ინგლისში ოუენის თავყანისმცემლე-
ბი ასი-ათას იღმეტობდა. განსაკუთ-
რებით სასოფლო-სამეურნეო-სამრეწველო
იმედით შეეჭრებენ მას მუშები. ამ წლებ-
ში ინგლისში იწყება მუშათა პოლიტი-
კური მოძრაობა, ცნობილი, ჩარტიზმის
სახელით. ოუენნი უარყოფით უყურებ-
და ყოველ-გვარ პოლიტიკურ ბრძოლას,
ამიტომ არც ჩარტიზტების მოძრაობას
თანაუგრძობდა. სამაგიეროთ, მან დიდი
მონაწილეობა მიიღო 10 საათის სამუ-
შაო დღის სასარგებლოთ გამართულ ავი-
ტაციოში, რაც კიდევაც დაეკანონა პარ-
ლამენტმა 1847 წელს.

1832 წ. ოუენნი აარსებს „მუშათა
ბირეს“. იდეა ამ „ბირეს“ დაარსების
გამოიწვია იმ საშინელმა კრიზისმა, რო-

აგენტების საყურადღებო კონკრეტული გაზეთების ფულა დაუკონკრეტებლივ გამოგზავნათ „მოკავალი“-ს კანტორა

ობით მათ მოსვენებას არ აძლევენ თა-
ვიანთი ყვირილით მწვანის დამტარებ-
ლები, ამიტომ წინადადება ვაძლევ ბო-
ქაულებს და გაროდოვებს, აუკრძალონ
ამ დამტარებლებს ყვირილი ზამთრო-
ბით— დილის 7 ს-დე და ზაფხულობით—
დილის 6 ს-დე.

შეპყრობა. 8 ნოემბერს შეიპყრეს
ადმინისტრაციული წესით გადასახლებუ-
ლი და თავის ნებით დაბრუნებული გ-
ბასინოვი, რომელსაც სამართალში აძ-
ლევენ.

ქართული თეატრი. ხუთშაბათს,
12 პოემბერს, ქართულ დრამატულ სა-
ზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი
იქნება 4 მოქ. პიესა „ახალი მოძღვრე-
ბა“ თარგმანი კანდელაკისა.

ჩხრეკა და დაპატიმრება. 9 ნოემ-
ბერს ჩხრეკის დროს დაპატიმრეს 10
უპასპორტო.

ოდეს წყვილია ჰერბოდა მნათი,
სამყაროს ბნელი ეფინებოდა
და ვარკვლავების მკრთალი ციქკიმი
გამბურულ მდელას ვეზა სწვდებოდა,
რომ მდუმარე სივრცის ღრმა იღუმალში
ზიზილი საცისკრით ემზადებოდა
ბედის ორკოფი წინამორბედი
მსოფლიოს ღიმილს ემზავებოდა
და იმ დროს წყნარი წყლისა დუღუნით
გლოვანის ფიალი სულ იგებოდა
და მწარე ტანჯვით მოლაღულებების
ხანგრძლივ ძილს ნანათ ეთვისებოდა...

მწუხარ დროების ბნელს ზღუდემში
უნებურებით სდუმდა ქვეყანა
და მის კიდევ მდგომი ქაბუკი
შავმა ოცნებამ შიგ შემოიყვანა
ვედარც ვცდილობდი, ვედარც ვესძლემდი
ბნელიდან თავი გამოიყვანა.

ვიდექ ობოლი ბედის საზღვარზე
ოცნების ფრთას ქვეშ აღმუფთებული
და მწარე ფიქრით გადაქანცულსა
მრისხანე შფოთვით მიძგერდა გული.
ესჭკრეტდი დაღვრემით უცხო მოკლენას

მელიც ეწვია ინგლისს და საშინელ გა-
კრებებში ჩაავლო მუშები. ბირესი ი-
ხანია ალკეფოს ხმარებიდან ფული
საქონლის გაცვლა-გამოცვლის დროს და
მის მაგიერ შემოიღოს უბრალო ბარა-
თები, რომელზედაც აღნიშნული იქნება
ნამუშევარი საათის რაოდენობა. მაგ.
მეექვსე შეუძლია თავისი დამზადებული
საქონელი მიუტანოს, ვთქვით, ქარვალს
და მიიღოს იმდენივე საქონელი მისგან,
რამდენიც დამზადებულია იმ დროს გან-
მავლობაში. ამ ბირესი თვითნებულ კლი-
ენტს ნება აქვს მიიტანოს ბირეში ყო-
ველ-გვარი საქონელი გასასაღებლოთ.
მცოდნე პირები ამოწმებენ, თუ რამდენი
სათის შრომა დახარჯული მიტანილი
საქონელში და ამის შესაბამის პატრონს
აძლევს ბარათს. ამ ბარათით მიიღებენ
ყოველ-გვარ საქონელს, რომელიც კი
ბირესი განკარგულია, შესაფერისა,
რაც აკვირვდება, დახარჯული შრომისა.

ამგვარათ საქონლის გაცვლა-გამო-
ცვლა ხდება სრულიად ფულის გარეშე,
ბარათების საშუალებით და საქონლის
ფასი ისაზღვრება მხოლოდ დახარჯული
შრომით. ამ ბირესს, ოუენის აზრით,
სრული რევოლუცია უნდა მოხდინა
საქონლის გაცვლა-გამოცვლაში, შეეწე-
ვიტა კრიზისები, მოეწევა მწარმოებელს
დამოკიდებულება ფულისაგან და უზ-
რუნველყო თითოეული მუშისთვის თა-
ვის შრომის ნაყოფი. როგორც ხედავთ,
ოუენს სურს მოაწესრიგოს საქონლის
გაცვლა-გამოცვლა მაშინ, როდესაც
წარმოება, საქონლის დამზადება რჩება
ისევე ძველ წესზე და პირობებში. კა-
პიტალისტური წარმოების შინაარსის
თვითონ წარმოებაში კი არ ეძებდა,
არამედ გაცვლა-გამოცვლაში. ამიტომ
არც კი უნდა გავივირდეს თუ მისი
ბირეა დიდ ხანს ვერ იარსებებდა და მა-
ლე გაქრებოდა. და ის კიდევაც დაი-
ღვა და გაქრა.

და რაღაც კმუნვის სურვილ აძვირითა
უხმო უსიტყვო დაბურულ სივრცეს
ვეკითხებოდი მწარე ნაღვლითა:

ეპე სივრცეო, უსაზღვრობე...
როდის გინდება შენ დასასრული?...
როს ჩამოიკლი დამშურავ ბურუსს
რომ კვლავ განათლდეს ქვეყანა კრული
შენს უზომ საზღვარს დაუსრულებელს
როს გადმოსწვდება სხივი ციური
და წრფელ ღიმილით მღუმარ ქვეყანას
აღფეთქებოდა ნიჭი ღვთიური?
მაგრამ... ვინ უწყის, ვინა გამოსთქვას
შენი მუღმივი სიბნელე მტრული
ან მას ვინ იტყვის, რომ წრფელ სუ-
[ლისთვის
გერგუნებოს სიწმინდე სრული?...
ვან. სვირიტიძელი.

ინსამტორთა სიმუღი რიგაში.

ამ დღებში, როგორც „რევი“ გვატ-
ყობინებს, რიგაში დასრულდა ბალტიის
მხრის სახალხო შკოლების ინსპექტორთა
სიებდი. სახალხო შკოლა და მისი რა-
ციონალურათ მოწყობის საქმე დღეს
ერთ ფრიად მნიშვნელოვან საკითხთა
თვლება რუსეთის სიბნელით მოცულ
ცხოვრებაში. თავის თავთა ცხადია, სა-
ხალხო შკოლის სვე-ბედი ყველას აინ-
ტერესებს და ამით აინხნება ის გარემო-
ება, რომ ინსპექტორების სიებდამაც
საზოგადოების ყურადღება მიიქცია. მიუ-
ხედავთ ამისა ინსპექტორებმა მაინც კარ-
ჩაკეტულბა იარჩიეს და პრესის წარმო-
მადგენლებს ნება არ მისცეს მათ სიებდს
დასწრებოდნენ. ამ მხრით სახალხო „გან-
მანათლებელნი“ იმ შიგ ანაფორიანთა
გუნდს დაემსგავსენ, რომლებმაც ამას
წინათ სინათლის შიშით სიებდი მონას-
ტრის ჩაკეტულ კარებში მოახდინეს, მა-
გრამ ეს მხოლოდ წვრილია. საგულის-
ხიბერია თვით სიებდის დადგენილებანი.
სიებდს უცვინა, რომ ბალტიის მხრის
სახალხო შკოლებში უქანასკნელ წლებში
შემოდებული სამშობლო ენაზე ბავ-
შეების აღზრდა ძალიან მავნებელი აღ-
მოჩენილა. ბავშვების საზოგადო განვი-

ასეთივე ბედი ეწვია ყველა იმ თემებს,
რომლებიც დააარსეს ოუენის მიმდევ-
რებმა. პირველათ ყველა ეს თემები დიდ
იმედებს იძლეოდნენ და თავისი წევრები
ალტაებში მოჰყავდა, მაგრამ საქმარ-
ისი იყო რამდენიმე წელი, რომ ამ ბედ-
ნიერებიდან, მხოლოდ-და ტკბილი მო-
გონება დარჩენილიყო.

ოუენის თემის წყობილებამ, სხვა
უკვე არსებულ სხვადასხვა რელიგიოზურ
თემებზე თავისი დადი დასავა. ეს თემე-
ბი ცვლილდა თავის რეჟიმს და იღვდნენ
ისეთ წყობილებას, როგორც ქადაგებ-
და ოუენი. ერთი ასეთი თემი დაარსდა
ცინცინტში. მთელი ქონება საერთო
საკუთრებათ იქნა გამოცხადებული. გაი-
მართა სკოლები, სახალხო ლეკიები,
ბიბლიოთეკები, სხვადასხვა საღამოები
ცეკვი და მუსიკა. პირველ ხანებში
— ამბობს ერთი წევრთაგანი— ყველა ხა-
ლისით ემორჩილებოდა ახალ წესებს.
ისინი, ვისაც წინეთ არასოდეს არ უმუ-
შავია და არ ეცხოვრა ფიზიკური შრო-
მით, დიდს ერთგულებით ეწეოდა მი-
წის დამუშავებას და ხელოსნობას. ეკ-
ლეიის მსახური, ნაცვლათ ცოდვების
მონანიების ქადაგებისა, ეკიდებოდნენ სახ-
ნის და ამწყვედებდნენ დიდებს პოეტში.
ვაჭრებმა თავიანთი არშინი გაცვლას
ფარცხზე და ბივზე. ყველა მხიარულათ
მუშაობდა საერთო ბედნიერებისათვის.
კიდევ უფრო თავ-განწირულათ მუშაობ-
დნენ ქალები. ქალბატონები, რომლებ-
საც თავის საკუთარი ქუხნაცა კი არ
ენახათ ეხლა საზოგადო „ქუხნაში“ დაფუს-
ფუსებდნენ. მშენიერნი ახალგაზდა ქა-
ლები, რომლებსაც მთელ თავის ცხოვ-
რებაში, მუდამ სხვები ემსახურებოდნენ—
ეხლა თვითონ მსახურობდნენ სუფრაზე,
მაგრამ დიდი ხანი არც იმ თემს და-
ც-ლია და მასაც სხვა თემების ბედი ეწვია.
თუ რომ ოუენის თემები ვერ ხეი-
რობდა და გაქრობა-დარღვევას ერთი-

თარება ძალიან დაწველა წინა წლებთან
შედარებით, როდესაც სანების სწავლე-
ბა რუსულ ენაზე სწარმოებდა შკოლებ-
ში. რუსული ენა მოწაფეებს სუს-
ტათ შეუთვისებიათ და ყოველივე ეს
რატომ იცით იმიტომ, რომ ანგარიშის
სწავლება ბავშვებისათვის სამშობლო
ენაზე დაუწყებინებიათ. ამ დადგენილე-
ბის ანტიპედაგოგიური ხასიათი ყველასა-
თვის აშკარაა. გასაკვირალი ის არის,
რომ მეოცე საუკუნეში კიდევ მობო-
ვებიან ისეთი „პედაგოგები“, რომელ-
თაც სამშობლო ენაზე ბავშვების აღზრ-
დის მნიშვნელობა კიდევ ვერ შეუენიათ,
ან და შეუენიათ, მაგრამ პოლიტიკური
მოსაზრებით ამას განგებ ამხინჯებენ და
ისეთ რამეს აწერენ, რაც ყოველგვარ
სად მოსაზრებას მოკლებულია.

ამავე ინსპექტორების სიებდმა სრუ-
ლიად წინააღმდეგობა დაადგინა ორი
წლის წინათ. როგორც ვიცით, 1905
წ. მინისტრთა საბჭოც თანახმა გახდა
ბალტიის მხარეში ანგარიშის სწავლება
სამშობლო ენაზე შემოეღოთ. იმ დროს
ოლქის მხრუნველიც ლევინი მთავ-
რობის აზრის მომხრე იყო და ინსპექ-
ტორთა სიებდსაც მთავრობის აზრი მია-
ღებია, მაგრამ 1905 წლიდან ბევრი რამ
შეიცვალა და, რასაკვირველია, მთავ-
რობის აზრიც არ დარჩებოდა ერთ წერ-
ტილზე გაყინული. რუსეთის ყვავ-ყო-
რები სულ იმას ჩხადნენ და ჩხავიან
დღესაც, რომ სამშობლო ენაზე თუ-
გინდ ერთი საგნის სწავლებაც რუსეთის
მთლიანობა განადგურებას უქადისო.
მარკოვ-პუბლიკისეჩის და მძითა მათთა
გოდება არ დარჩა „ხმათ მლაღადებისა“,
მთავრობამ და სათანადო წრებმა ამ გა-
რემობას ყურადღება მიიქცეს და პო-
ლიტიკა შესცვალეს, — „ბოძებულის“ წა-
ბრძოლა განიზარეს. მაგრამ ამითი რომ
საზოგადოებრივი აზრი არ ააღვლონ,
გადასწყვიტეს ჩვეულებრივი ღონის ხმა-
რაობა. თავისი წილილი აცნობეს ახალ
საბაქო მხრუნველს პრუტჩენკს და
დაავალეს სათანადო ზომები მიეღო. მა-
ნაც სავსებით გაამართლა მთავრობის
ნდობა მოიწვია სახალხო შკოლების
ინსპექტორთა სიებდი, რომელზედაც
თამჯდომარეთ თვითონ იყო. ინსპექტო-
რები თამჯდომარის თვალში კითხუ-
ლობდნენ თუ რა შინაარსის რეზოლიუ-
ციები უნდა მიეღოთ, უმრავლესობა,
რასაკვირველია, წინადაწინვე იქნებოდა
ბ. მხრუნველის შეხედულებებს და სურ-
ვილს გაცნობილი. ამ ნაირათ, შეიცვა-
ლა თუ არა პოლიტიკური ატმოსფერა,

მეორეს ასწრებდა, სამაგიეროთ, მან დი-
დი ფხა და უნარი გამოიჩინა კოპერა-
ტიული საზოგადოების დაარსება-გაგრე-
ლებაში. ის კარგათ ხედავდა, რომ მყიდ-
ველი მუშა ყიდვის დროს იხდის არამც
თუ მარტო ფასს, არამედ მედუნქის მო-
გებისაც. ის მოსაგები კი, რომელსაც
ვაჭარი ღებულობს ყველა თვის მუშტრე-
ბისაგან, საშუალებას აძლევს მას აწარ-
მოვოს და გაფართოვოს ვაჭრობა. ოუ-
ენი ამტკიცებდა, რომ შესაძლებელია
ეს მოსაგები მუშების ჯიბეში ჩაივლიდა
არა მედუნქის, მაგრამ ამისთვის საჭიროა
შეერთდნენ მუშები, შეაგროვონ ურთი-
ერთ შორის თავიანთი წვლილი და ამ
საერთო ჯამით გაიჩინონ საკუთარი დუ-
ქანი და იქიდან წაიღონ ყველა საქმრო
ნივთები. ამ გვარათ მთელი მოსაგები
რჩება მუშების განკარგულებაში. ეს იქ-
ნება ერთგვარი ფონდი, რომელიც რამ-
დენიმე წლის შემდეგ, თანდათან მსხვილ
კაპიტალათ გადაიქცევა, რაცა საკმა-
რისი იქნება მთელი წარმოების კოპე-
რატული ნიადაგზე მოსაწყობ-მოსაწყობი-
გებლათ.

კოპერაციების იდეა მალე ძალიან
პოპულარული გახდა ინგლისის მუშებ-
თა შორის და მთელი ინგლისი მოიფინა
ასეთი ამხანაგობებით. ასე რომ, 1832 წ.
ამხანაგობათა რიცხვი 500-მდე ავიდა.
ამათ ქონდა თავისი საკუთარი გაზეთები,
სადაც არკვედნენ-ავრცელებდნენ ამხან.
დანიშნულებას. ამ ამხანაგ. ბევრი გა-
კოტრდა და ბევრი კიდევ უფრო გვი-
ზარდა და გაფართოვდა და დღეს უკვე
დიდ დაწესებულებათ გადაიქცენ. მაგ.
ქ. როჩდლინი, 1844 წ. 28 მუშამ და-
აარსა პატარა მომხმარებელი სახ., რომ-
ლის თანხა შეადგენდა რამდენიმე გირ-
ვანქა სტერლინგს. ამ პაწაწინტელა ამხ.
წარმოება თანამედროვე ძლიერი კოო-
პერატიული მოძრაობა ინგლისში, რო-
მელსაც „მილიონობით ყავს წევრები,

„პედაგოგებმაც“ თავიანთი შეხედულებე-
ნი შესცვალეს და თვით საანანაო ქეშ-
მარტებაც კი, რომ სამშობლო ენაზე
სწავლება ყოველ დროსა და ყოველ აღ-
გოლას ბუნებრივი და გონივრულია,—
მათ უარყვეს. ცხადია, ისეთი „პედაგო-
გებიდან“, რომელთაც პოლიტიკურ სიმ-
წიფემდი ვერ მიუღწევიათ და მარტის
დღესავით ყოველ ნაბიჯის გადადგმზე
იცვლიან თავიანთ რწმენას და შეხედუ-
ლობებს,—სახალხო განათლების საქმე
უბედურობის მეტს არაფერ ხეირს არ
უნდა მოელოდეს.

კიდევ ძველი სექცია და ახალი წრე. (დაკავანულები მსუსხი) დასასრული.

ამნაირათ, უნივერსიტეტის მხრივ ფორ-
მალურათ, ხოლო დრამატ. საზოგადოე-
ბის მხრივ კი მატერიალურათ დამოკი-
დებულნი მოვხვდით ორ გამგეობათა შო-
რის. რომ პირველს წარმოდგენის უფ-
ლება არ ჩამოერთმია, ხოლო მეორეს
წარმოდგენის დღეები, იძულებული შე-
ვიქენით, რაღაც მესამე გამოგვეჩანა და
ამიტომ ოციციალურათ შემდგენი სახე-
დადავირკვეთ: „სახალხო სახლთან არ-
სებული ქართული წარმოდგენების მმარ-
თველი სექცია“. დასწრეთ „სექციის“
მაგიერ „წრე“ და ის გამოვა, ბატონე-
ბო, რაც ჩვენ ეხლა დავაარსეთ.

ამნაირათ, ახალ „წრეს“ სახელი ძველი
აქვს, მომუშავენი ისევ ძველები რჩე-
ბიან და, ვერ გამოვიდა, რად უნდა დაი-
ხუროს საქმე ამ პირობებში, როგორც
ამას ჩვენნი მოწინააღმდეგენი ლამობენ
მოაჩვენონ საზოგადოებას.

ამ რიგათ ორ ბატონ, ორ ხაზინის
შუა გამოეწყვიდა სახალხო თეატრის სა-
ქმე. პირველი არის მქონე იყო, ხოლო
დრამ. საზოგადოებას მუდამ შეეძლო
დღეები ჩამოერთმია და ცალკერზე და-
ვესკით და, გამოვტყდებით, ამის მზგა-
სმა სურვილმა კიდევაც გაიქროლა პი-
ერში. ყოველად შეუძლებელი იყო ამ
გარემოებისთვის არ გავეცენა ანგარიში.
ეს გარემოება მუდამ თვალ-წინ გვიყე-
ნებდა დამოუკიდებელი წრის დაარსების
აუცილებლობას, საქმისთვის პატრონის
გაჩენას.

თუ არ დავიშლიათ, სწორეთ აი ეს
გახლდათ მიზეზი ჩვენგან საქმის ასე
აჩქარებისა.

არ ვიცი სხვებს რა ამოძრავებდათ,
როდესაც ჩემთან ერთათ ამ „ანტიდემ-
მოკრატულ“ წესდებამ იმუშავებდნენ,
ხოლო ჩემი ერთად-ერთი მიზანი საქმის
მკვიდრ ნიადაგზე დამყარება იყო.

რამდენიმე მილიონის „ობოროტი“ აქვს
და მილიონობით მოსაგებს სტოვებს
წლის ბოლოს. ამიტომ არის, რომ კო-
ოპერატიული მოძრაობის მამათ-მთავრათ
ითვლება ოუენი და ეს სრულიად სა-
მართლიანათ.

ოუენი უქანასკნელ სიკაცობის წუ-
თებამდის, მთელი თავისი დამუშრეტელი
ენერგიით ებრძოდა თანამედროვე წყო-
ბილებს და მის გარდაქმნას ცდილობდა,
მისი სიტყვა და საქმე ერთი იყო. მისი
შეხედულება განუყოფელ-განუშორებე-
ლია მისი ცხოვრებიდან.

თავისი უქანასკნელი სიტყვა ოუენმა
წარმოსთქვა მისი გაღვინით დაარსებულ
„ყველა კლასების და ნაციების ასოცია-
ციის“ კრებაზე, სადაც ის საკაციო
მიიყვანეს. ამის შემდეგ ის წავიდა სამ-
შობლოში და 1858 წ. 17 ნოემბერს
გარდაიცვალა. ოუენი ამ დროს 80
წლის იყო. იშვიათია ისეთი პიროვნება,
რომლის ცხოვრება ასეთი მდიდარი ყო-
ფილიყოს შინაარსით. მართალია, მან
ბევრი შეცდომები ჩაიდინა, მაგრამ მისი
თავგანწირული სამსახური მუშათა კლას-
ის წინაშე კიდევ უფრო ღიღია. მან
პირველათ შემოიღო ბავშვებისთვის
სკოლების სისტემა, ის იყო შემქნელი
ფაბრიკის კანონმდებლობის და მან პირ-
ველმა შექმნა და დააარსა კოოპერატიუ-
ლი ამხანაგობანი და სხვა. მართალია
მისი სისტემები არ გამოდგა. ცხოვრება-
ში, მარა მისი პრაქტიკული ნაბიჯები,
გადადებული მუშათა კლასის ეკონომიურ
მდგომარეობის გასაუმჯობესებლოთ დაუ-
ვიწყარს ხდის ოუენის სახელს მუშების
სხივანაში.

ოფიციელი.
(შემდეგი იქნება)

როდის დადგებოდა საქმე მკვიდრ ნი-
დაზე? ჩვენის ღრმა რწმენით მაშინ: 1)
როდესაც დამოუკიდებელი წყარო
გვბოდა, 2) როდესაც ზუბალაშვილების
თეატრში იმ სამი დღის პატრონი ეს
წრე შეიქმნებოდა და 3) როდესაც სა-
ხალხო თეატრი ფართო მასსაში, რაც შე-
იძლება მტრულ-შემბრუნებლობა რიცხვს
მოიპოვებდა.

პირველი ორი მუხლის შესასრულემ-
ლათ სავაზრის იყო უწყინარი წესდ-
ვის შედგენა. ჩვენ ასეც მოვქმედეთ. გულ-
წრფელად მოგახსენებთ, რომ არასოდეს
წესდების დაცვის სურვილი ჩვენ არ
მოგვსვლია. ზოგი დასაწყენი მუხლი უნე-
ბურათ შეგვეპარა შიგ ზოგაც განგებ
შევიტანეთ, რომ წესდება მალე დამტკი-
ვებულიყო. შეიძლება მთავრობისაგან
„მოწოდების“ სურვილმა გავიტიტა და
რუსები რომ იტყვიან *немножко перестарались*, მაგრამ აქედან ძლიერ შორს არის
კაცი იმ დასკვნადის მივიდეს, რომ ჩვენ
ვითომ „წრიდან“ მუშების გარეკა გვი-
ლოდა. ეს რომ ასე უფილიყო მაშინ
ნუ თუ იმ პირებს მოვაწერიებდით ხელს,
რომლებსაც ხელი უწერიან? რასაკვირ-
ველია არა, ვინაიდან მათ მუშებს წი-
ნააღმდეგ ამხედრებან ვერაფერს დასწამებს.

მესამე მუხლის განსახორციელებლათ
კი სულ სხვა იყო საქმე. სახელდობრ,
წესდების უფარვის მუხლების შეცვლა,
საწვერო ფასის დაკლება და მით ფარ-
თო მასის საქმესთან შეკავშირება.

ასეთი იყო საშვალემა ზემოთ დასაბე-
ლებული მიზნის მიხედვით. მაგრამ, ბა-
ტონებზე, რომ არ დაგვატყვეს. პირველ
ნაბიჯზევე გადაგვდობენ წინ და ათს
მომაკვლინებელ ცოდობი ბრალი დაგვ-
დებს. წესდების უფარვის მომხრეზე-
ბა ჩემის აზრით სულ ზედმეტია. ბ. ნ.
ელიაშვილი ამჟამად დაამტკიცა, რომ ორ-
ჯერ ამაზე ცუდი წესდება რომ იყოს,
მაინც ამ წესდებით მოქმედება სჯობია
სექციის არსებული უწყისობის და იქ
დაქარბულ მართლაც, „თავ-აღებულ
ანტიდემოკრატიულ“ არჩევნების წესებს.

ამაირათ, ზემოთ ნათქვამიდან ჩვენ
გავარკვეთ მიზეზი ჩვენის მოქმედებისა.
მკითხველს თვალ წინ გადავუშალეთ ჩვე-
ნი მიზანი და მის მიხედვით ნახმარი
საშვალემა. ახლა გადავიდეთ მოწინააღ-
მდეგეთა მიერ წამოყენებულ ბრალდებათ
საფუძვლიანობაზე.

არას ვიტყვი ბ. იკის დემოკრატიკ
ამოკუნებაზე: „თფლისის მუშა ხალხსაც
დაბრკობავენ ბედი მოყლის სხვა ფო-
რმითა“. ასეთი საყენი ეხლანდელ ვა-
რიებს ვეღარ დაასუქებს. მხოლოდ შემ-
დგე ორ შეკითხვაზე უნდა გავსცე პა-
სუხი. ვითომც ჩვენ (მე და ბ. ტ.—ძეს)
გვეთქვას: 1) მოიცადონ ერთი, ჩვენ უკ-
ვე შევიშლავთ ახალი „წრის“ წესდება,
გუბერნატორი მის მალე დაამტკიცებს
და მაგ ვაშტატონებს პირში ჩალო და მოე-
ვლებულს დავტოვებთა. 2) რა მოხდება
არას სექციის მუშები—გუბერატორის შე-
მუშავებაში ისინი ვერაფერ დახმარებას
ვერ აღმოგვიჩვენენ, სცენის მოყვარეთ მა-
გინი არ ვარგან, ვისმესთან მოსალაპა-
რაკებელი რამე გვექნება. ვერ წავლენ და
ვერ მოელაპარაკებინაო.

პირველი მუხლი სრულიად ტყუილია,
არც მე და არც ბ. ტ.—ძეს ეგ სიტყვები
არ გვეთქვამს. გთხოვთ ან დამტკიცოთ
და ან სიტყვები უკანვე წაიღოთ. მეორე
კი ჩემი ნათქვამი სიტყვებია, მაგრამ ეს
სიტყვები მხოლოდ და მარტოაღწე შეგებო-
და სექციის მიმუშავე მუშებს (მხოლოდ
ზოგიერთებს) და არა საზოგადოთ თფი-
ლისის და მით უმეტეს, მთელი ქვეყნის
მუშებს, როგორც ამის გაცხადებს ბ. იკა.
მასთანავე, მართალია არც ეს არის, მაგ-
რამ ორ-აზროვნების თავიდან ასაცილებ-
ლათ საქმეში მიმართა მკითხველს ჩემი
პრინციპიალური შეხედულება გავუზიარ-
ო ამ საგნის შესახებ. ჩვენი პრინციპია:
უკეთეს რომელიმე პირი (სულ ერთია—
მუშა იქნება ის თუ ინტელიგენტი) საქ-
მისათვის გამოუსადეგარი, შრომისთვის
არც უნდა და არც სურვილი არ მე-
პოვება, ის საქმეს უნდა ჩამოშორდეს,
რომ თავისი გაუგებრობით და უგულ-
ობით მისდარწმუნებულ საქმეს ვნება არ
მოუტანოს. ასეთია ჩვენი „ანტიდემოკ-
რატიკა“ და, თუნდა ქვეყნს ჩავუქო-
ლოთ, ასეთივე დარჩება ბოლომდის.

დავასკვნათ: ჩვენი მიზანია იმ საქმის
საფუძვლიან ნიადაგზე დამყარება. სა-
შვალემა დამოუკიდებელ წრის დაარსება,

წრისთვის წარმოსადგენი დღეების მო-
პოვება და ამ წრის მასსათან დაკავშირება.
დასასრულ არ შემიძლია ღრმა გუ-
ლის ტყვილით არ აღვნიშნო, რომ
ჩვენმა მოწინააღმდეგებმა არამც თუ ამ-
ხანავური პატივი, არამედ თვით პირო-
ვნების პატივიც კი უუფადდეს და არა მარ-
თებულის კილოთი მოპყვენ ვაზეუმი წე-
რას. განსაკუთრებით ამ საპატიო საქ-
ციელში მთი ისახელა ბ. მეგობარმა. ეს
მისთვის მივი უფრო საადვილოა, რომ
თავისი პიროვნება მეგობრის ჩადრში
გახვია და ამნაირათ, ჩადრში მიჩქმალუ-
ლი ჩვენ უშიშრად თავზე ლაფს ვგასხამს.
ფიქრობ, ლანძღვა არ არის კარგი და
მით უმეტეს ამხანაგებში.—
ჩვენ გავათავეთ და აწი მკითხვლმა
დაგვდოს უტყუარი მსჯავრი.

ს. სვირელი

ბ. სვირელის წერილის ვაძი.

ბ. სვირელმა ხმა ამოიღო და თან აც-
ხადებს: ეს პირველია და ვგონებ უკან-
სენელი პასუხიცა. საპასუხოთ არც დრო
მაქვს და არც სურვილია.

ლიახ, ბ. სვირელს საპასუხოთ დრო
არ აქვს. ალბათ, მთელი მისი დრო იგ
გვემის შედგენას უნდება, თუ როგორ
მოიშოროს თავიდან მომუშავე მუშებს
და მოგახსენებთ, ეს არც ისე ადვილი
საქმეა, რომ ამის მოქმედება კიდევ სხვა
საქმისათვის მოიცალოს, თუ გინდ ისეთი
ბრალდების. საპასუხოთ, როგორშია
ჩვენ მას ბრალს ვდებთ. მას თურმე არც
სურვილი აქვს პასუხის. არც ეს არის
გასაკვირი. მისი სურვილი მხოლოდ მუ-
შების გაძევებას უნდება და ამა ასეთ
დროს რა მოსატანია პასუხის სურვილი!
მაჩა მისი უპასუხოება როგორც მისი
წერილიდან სჩანს, უფრო მით აისხნება,
რომ მას არაფერი აქვს საპასუხო.

მისი ვებებრთელა საპასუხო წერილით
ბ. სვირელმა გოგოლის უნტერ-აფიცერ-
შას ცოლივით თვითონ გაიროზგა თავი.
მისი წერილიდან მკითხველი ნათლად
დაინახავს, თუ რა როლს თამაშობდა ბ.
რა კომბინაციებს არ აწყობდა თავის გა-
ნზრახვის სისრულეში მოსაყენათ. ეს
განზრახვა კი იმაში მდგომარეობს, რომ
ბ. სვირელი როგორც ინჰიცის და ახალი
წრის საშუალებით ცდილობდა სექციი-
დან მუშების გაძევებას.

ჩვენი ბრალდების შესახებ—რა მოხე-
ლე არიან სექციის მუშები, რეპერტუა-
რის შემუშავებაში ისინი ვერაფერ დახ-
მარებას ამოგვიჩვენენ, სცენის მოყვარეთ
მაგინი არ ვარგან, ვისმესთან მოსალაპა-
რაკებელი რამე გვექნება, ვერ წავლენ და
სხვა.—ბ. სვირელი თავის პირით აცხადებს,
რომ ეს მე ვთქვი. სწორეთ ამის დამ-
ტკიცება იყო საქმე. როგორც ხედავთ,
ბ. სვირელისთვის მუშების ყოფნა სექ-
ციის უზემდეტი ბარგია და გამეფებული
უნდა იქნენ და ავი გააძევეს კიდევ ახა-
ლი წრის წყალობით რაც ვერ შეიძ-
ლეს როგორც ინჰიცის საშუალებით, ის
მოახერხეს წრის საშუალებით.

მარა ბ. სვირელი ასეთ კომენტარიებს
უკეთებს: მართალია, ეს ვთქვი, მარა
ეს შეგებოდა სექციის მიმუშავე მუ-
შებს, მხოლოდ ზოგიერთებს და არა სა-
ზოგადოთ თფლისის და მით უმეტეს,
მთელი ქვეყნის მუშებსა. არც ეს არის
მართალი. ბ. სვირელი სწორეთ რომ
ყველა თფლისის მუშებზე ამბობდა:—
არ არიან ისეთი მუშები, რომლებიც
სექციის მიმუშავე მუშებს (მხოლოდ
ზოგიერთებს) და არა საზოგადოთ თფი-
ლისის და მით უმეტეს, მთელი ქვეყნის
მუშებს, როგორც ამის გაცხადებს ბ. იკა.
მასთანავე, მართალია არც ეს არის, მაგ-
რამ ორ-აზროვნების თავიდან ასაცილებ-
ლათ საქმეში მიმართა მკითხველს ჩემი
პრინციპიალური შეხედულება გავუზიარ-
ო ამ საგნის შესახებ. ჩვენი პრინციპია:
უკეთეს რომელიმე პირი (სულ ერთია—
მუშა იქნება ის თუ ინტელიგენტი) საქ-
მისათვის გამოუსადეგარი, შრომისთვის
არც უნდა და არც სურვილი არ მე-
პოვება, ის საქმეს უნდა ჩამოშორდეს,
რომ თავისი გაუგებრობით და უგულ-
ობით მისდარწმუნებულ საქმეს ვნება არ
მოუტანოს. ასეთია ჩვენი „ანტიდემოკ-
რატიკა“ და, თუნდა ქვეყნს ჩავუქო-
ლოთ, ასეთივე დარჩება ბოლომდის.

გზა სასამართლოს პროცესში გამოვარ-
კვით თუ რამდენათ დიდი იყო ბ. სვი-
რელის როლი სექციიდან მუშების გაძე-
ვის მეტადინებოში.

დასასრულ ბ. სვირელი ამბობს: ჩვენ
გვლანძღავს ბ. მეგობარი და ეს მისთვის
უფრო ხელ საყრელია, რადგან თავისი,
პიროვნება მეგობრის ჩადრში გახვია და
ამნაირათ ჩადრში მიჩქმალული ჩვენ უშიშ-
რათ ლაფს ვგასხამს. ამას სწერს ის
კაცი, რომელიც ამ სტრიქონებისავე ქვეშ
თვითონ ეხვევა სვირელის ჩადრში და
ისე აწერს ხელს. თუ ჩადრ არ არის
კარგი, რატომ თქვენ თვითონ ეხვევით
ჩადრში. რატომ თვითონ არ იხდით
ჩადრს? თუ თქვენი ჩადრი უფრო საპა-
ტიოა ვინემ ჩემი? მეგობარა.

პროპინცია

ს. ჯუმათი (გურია). ს. ჯუმათი მდ-
ბარეობს სადგურ ჯუმათიდან სამხრეთ-აღმ-
სავლეთით 10 ვერსის მანძილზე. ადგილები
მთა-გორიანია და ამიტომ მისვლა-მოსვლა
ძალიან გასწავია. ეს უკანასკნელი მოვლენა
მცხოვრებლებს ცუდ მდგომარეობაში აყენებს.
—ავთოშეფობის დროს ძალიან ჭარს ექიმის
მოყვანა. ამის გამო ავთოშეფობი უდროთ
ესაღებება წუთი-სთელივს. საზოგადოებამ მი-
მართა თხეზნით სადგურ-გურ-გურ, რომ მიე-
ცათ ავთოაქის გასწვით უფლება, მაგრამ,
მიუხედავთ იმისა, რომ ბ. ნ. ოსურკეთის
მზრის უფროსი და საპატიო ექიმი მომხრე
იყვენ ამის, საგუბერნო სამმართველოს სა-
ქმით განყოფილების წინადადებით საზოგ-
ადოებს უარი უთხრეს.

მიუხედავთ იმისა, რომ ხალხი მეტათ გა-
ჭირებულ მდგომარეობაშია სხვა და სხვა
განსახადების წყალობით, არავითარ საშუ-
ალებს არ ზოგავს დაარსოს კულტურულ-
განმანათლებელი საზოგადოებები. ამ ერთი
წლის განმავლობაში დაარსდა ორი ერთ-კლას-
იანი სასწავლებელი. ერთი სოფ. სილაურში
და მეორე სოფ. უელაში. ორივე ადგილას
შეიძინა საჭირო მიწა და ააგო შესაფერი შე-
ნობა სკოლისთვის, მაგრამ ამითვე არ თავ-
დება საზოგადოების მოქმედება ამ ნადაცხე-
თუ რამდენიმე წლის წინათ აქ დიდი გან-
ვადი ქონდა იმ აზრს, რომ ქალისთვის რა
საჭიროა სწავლა, — დღეს ასეთი გვეგუთაი
აზრი ნაკლებათ მოუღობს მომხრეებს და
დღეს ჯუმათის საზოგადოებამ განსწავლ-
დაარსოს ორ-კლასიანი სასწავლო სასწავლე-
ბი—„მზოფიციონალური“ განყოფილებით.
ამის შესახებ მან თავის სოფლის ურდობაზე
მამხრარ კასელ ოქტომბრის 29 რიცხვს—
გამოიტანა განახენი, რომლის ძალით ის
სთხოვს სათანადო მთავრობას დაუხმარ-
მასწავლებელი ქალები სახანის ხარჯზე—და-
ნარჩენ ხარჯებს კი: მიწა, შენობა და სხვა
წერხად ხარჯებს კისრულობს თვით საზო-
გადოება.

დასასრულ ორივე სიტყვა აქვთ ბიბ-
ლიოთეკა-სამკითხველზე. თითქმის ერთი
წელია რაც აქ ეს დაწესებულება არსებობს.
სამკითხველო დებულებას ქართულ-რუსულ
კატეგორებს. გვაქვს წიგნიც, მაგრამ სმწუ-
ხარა ის არის, რომ სამკითხველო თითქმის
უმეტეს დროს დაკავებულია. ეს არა სუსურ-
ველი მოვლენა მკითხველებს გულს უფრუებს
და ნდობას უკარგავს ხალხში სამკითხველო-
სადმი.

მალშიჯელი.

ს. ციში (ხუკვიდის მარა). სენა-
ხუკვიდის აერთებს სახელმწიფო გზატკე-
ცილი. უფრო წელი ვინ იცის, რამდენი უფ-
ლი ისარგებლოს ამ გზატკეცილის შეკეთებაზე.
წარუდგამდე გზის შეკეთებას მოაჯრად-
რები იდებდენ, ხშირად მოაჯრადრის რაფს
თვითონ ბ. ნ. ინჰიცის კისრულობდენ
და მასზე, როგორ საყენი კენჭი ოდენათი მა-
ნეთი ფასობდა, ასეთი „ქალაქი მდინარე“
შუა კატეგორიის გამოასობით მუშის საყენი კენ-
ჭის დადგმისთვის 12, 10 და ხშირად 8 მ.
ძლიერ ეძლეოდა. წელს ადგილობრივმა მზ-
რის უფროსმა იმედანიხა და კენჭის დამზა-
დების საქმე ადგილობრივ საზოგადოებებს
ააღებინა. მუშების სისარულს საზღვარი ადარ
ქონდა, როგორ გამოეფიქრებინა, რომ საყენი
კენჭი ოდენათი მანეთობა, მაგრამ დახუთ
უფლებებს: მუშები მაინც არ ადამიანდენ
დასდევდნენ ბ. ნ. ინჰიცის-მასტრეთა და
მთ ამოფა-ჩამოფადათ თვითონობა-გაუმადრო-
ბისაგან. როგორც ვიცით, ეს შესაქვერ
არის, რაც ბ. ინჰიცის იდებს „მზრავს“,
მაგრამ კენჭის სასამართლოთ მაინც არ მო-
დის და არა. მასთანავე, მუშები ფულს ვერ
მიიღებენ კენჭზე ნაადრუბისაგან თუ სხვა
რამე მარხვისაგან დაეკარგება და ამნაირად,

ბოლოს მუშები კიდევ უფრო წაგებულნი და-
რჩებიან. აი, ამას ქვია: „სითაც გაგებენ,
ქით წაიქვებიან“. საჭიროა უფროაღწე მოქ-
მეს ამ კარგეობას. ცაიშელი.

სმობა რამ

თფ. სტამბების მუშათა ცხოვრებიდან.
III*)

ერთათ ერთი გამოსავალი ამ დუხვარ
მდგომარეობიდან—ესა მუშათა შეკავშირება
ერთ მკარ ორგანიზაციით, რომელიც შეის-
დებს საზღვარი დაუფას საშუალო მამეტმთა
მად-განსიდაებს და საზოგადოთ მოაქსირ-
გის ურთიერთობას წარმოსა დაკანტავს შო-
რის, მარა მთავარი კითხვა იმაში მდგომ-
რეობს, სახელდობრ: რომელი ორგანიზაცია
დღეს მიზნის შესაფერი და ამსთან, შესა-
დებელიც. როგორც ვიცით, დღეს ვერაშაში
და თვით რუსეთშიც, მრავალი სხვადასხვა
კვარი მუშათა ორგანიზაციები არსებობენ,
მარა უმთავრესი, რომელიც მართლად ძლიერ
და სერიოზულ ძალას წარმოადგენენ, არიან:
ზოლოტიკური, ე. ო. მუშათა ს.-დ. მარტა,
ზოლოტიკური და კომპარტიული. გვე-
ლა ამ ტანს ორგანიზაციების საზღვარ-
გარეთ თავანთი სხეიდაურთა მიზანი აქვთ
დასახული, აქვთ თავანთი სამომავლო გეგმა,
ჭვეთ თავანთი იდეოლოგიკური-ტეორეტიკური,
მარა ამავე დროს ხელი მკარათ ჩაკედათ
ერთმანეთისათვის და სეროთ ძალ-ღლით
უძლებიან სეროთ საქმეს. თუმცა არც ის
უნდა დაგვარწმუნდეს, რომ დავა და უთანხმო-
ბაც ხშირია მთ შორის უმარტაქსობის და-
საკეთების გამო. მირველ ტანს მუშათა ორ-
განიზაციის კარგათ იცნობენ თფილისის
სტამბის მუშები, ამიტომაც მასზე ამ ხნათ
არ შეგუბრდები. ვიტყვი მხოლოდ, რომ
რუსეთის მწარე სინამდვილე არ აძლევს მას
საშუალებას აუას მართლად ამათ, რთაც არის
მომხრელები, ე. ო. მუშათა მასსიურ ორგა-
ნიზაციათ.

დაგვრჩენია კიდევ ორი ტანი ორგანიზ-
აციის, რომელთაც შეუძლიათ დღევანდელ
მარტაში ლეკლური არსებობა და სეროფე-
რი მუშათაც. ესაა ზოლოტიკური და
კომპარტიული ორგანიზაციები. შეგუბრდეთ
მირველზე. ზოლოტიკური მუშათა ორგა-
ნიზაციის მდგომარეობას თფილისის მუშე-
ში ძალიან მტკიცეა და აქვს. ისინი და-
არსდენ ცნობად 4 მარტის კანონის გამოცე-
მის შემდეგ და ისევე მალე გაქრენ. მათა სე
უდროფოთ გაქრობის მიზეზი უნდა ვეძიოთ
იმაში, რომ ვერც მუშები და ვერც ადგი-
ლობრივი ადმინისტრაციის წარმომადგენელი
ვერ იყვენ „შეგუბრდები კანონიერ ნადაცხე ბრძო-
ლას. ადგილობრივი ადმინისტრაციის ვერ ითმენ-
და მუშათა მწარე დაწესებულებებს და უკვე
ხანათ ცდილობდა მათ შეეწირავინ. არც
მუშები იყვენ გამოცდილი ამგვარ ორგანიზა-
ციების მოხმამში და კანონის გამომ-
გამომომამში. დღეს კი მოსდობდა საქმე
ცოტათა მაინც შეიცვალეს. ამ დღეებში სახ.
სთანობითობა სოფ.-დემ. ფრჩქვამ შეკითხვა
შეიტანა ზოლოტიკური და კომპარტიის დგენა-
შეგუბრდების შესახებ და ღუშის უმრავლესო-
ბამდე მიიდა მთავრე საქმეზე გადასვლის
ფორმულა, რომელიც სოფადრობას არ უცხ-
დებს ბიუროკრატას და მის დამოკიდებულე-
ბას ზოლოტიკური კავშირებისადმი. ესეც არ იყოს,
ცხოვრება შეურეკლათ მთათხვეს ზოლოტი-
კური კავშირების საფუძვლად და ბიუ-
როკრატაც დღეს თუ ხვად იძულებული იქ-
ნება ანგარიში გაუწიოს ამ მითხვენილებას.
გარდა ამის, მხოლოდ ორგანიზაციის ის
უმარტაქსობა აქვს, რომ იგი შესდებს თა-
ვის კარგეთ შემარტობის უფლებას მუშები,
მიუხედავთ რწმენისა და მარტული სხვადა-
სხვაობის რადგან ეკონომიური ინტერესების
დღევამ რიგინი საშუალო სეფიდასი, ჭიკაე-
ნური მირტების გაუმარტობებსა, საშუალო
დღის შემდებრება და სხვა დაინტერესებული
არანს ერთნაირათ ეგვლას რწმენის მუშები.
ერთი დარწმენი მუშები ერთ და განყოფილ
ორგანიზაციათ შეკავშირებული—აი რას უნდა
მიექმდეს მთავრა ურადება, აი გზა, რა-
მელიც გავაადგობებს ცხოვრებასთან ბრძო-
ლას. მრავალრიგინი შეკავშირებულ მუშათა
მასსის ისე აბუნათ ვეადრ ადებენ, როგორც
ამას დღეს ვხედავთ. ეგვლას იძულებული
იქნებიან მის დადგენილებებს ანგარიში გა-
უწიონ და მისი უფლებათ იცნონ.

რაც შეეხება კომპარტიული ორგანიზა-
ციებს, ესენი, თქმარ უნდა, დიდ დახმარე-
ბას გაუწივენ მუშებს, მარა არა დამჭირებ-
ლებთან, არაქდ საქონდას მიმოდებლებთან,
ე. ო. წერად ვაჭრებთან ბრძოლაში, ასე რამ,
* ეს უკანასკნელი წერილი რედაქციის მიერ
შესწორებულ-შემოკლებულათ იბეჭდება.

ჩემის აზრით, კომპარტიული მუშებ რაც
უნდა იქნას დაუქნებელი და უმთავრესა ეუ-
რადება, როგორც შეგუბრდები ვთქვით ზოლო-
ტიკური კავშირის ადმინისტრაციის უნდა
მიექმდეს.

ამაირათ, ჩვენ უკვე გამოვთქვით ჩვენი
აზრი იმის შესახებ, თუ რომელი ორგანი-
ზაცია დღეს ჩვენთვის საჭიროა—კომპარ-
ტიული თუ ზოლოტიკური. ჩვენ არან
ვამბობთ ზოლოტიკური ორგანიზაციის შესახებ,
რადგან ეს თავის თავთ იდეოლოგიკურა. მხო-
ლოდ ეს არ ვამარა. საჭიროა და ადგილებე-
ლი სხეებზეც გამოსტყვენ თავანთი აზრთ ამ
კითხვის შესახებ. რაც მეტი მოწინავე მუ-
შები მიიღებენ ხმას ამ საჭირო-ბორტო სა-
განზე, რაც მეტი ამხანაგები მიიღებენ მო-
წინავეობას მის გამოგვეყვამი, მით უკე-
თესი იქნება საქმისთვის.

ადამ ჭ—ლი.

უხსოვარი

(უჩინალ-გაზეთებიდან)

საფრანგეთის პოლიციის კავშირი ის-
პანიის პოლიციასთან.

საფრანგეთის დემოკრატთა პალატაში
სოცილისტებმა დეკრეტო და რუანემ
შეკითხვა შეიტანეს საფრანგეთის საზღ-
ვრებში ისპანიის პოლიციის მოქმედების
შესახებ. რუანემ მოაგონა პალატას ყო-
ფილ პრემიერ მინისტრის კლემანსოს გან-
ცხადება და პალატის გადაწყვეტილება
საფრანგეთის საზღვრებში უცხო სახელმ-
წიფოთა პოლიციის მოქმედების აღმო-
საფხვრელათ. ამ შეიხვეცვაში მათ ინი-
ტერესებს გაიგონ მართლაც უწყვედ აღახ-
მარებას საფრანგეთის საზღვრებში ისპა-
ნიის პოლიციის საფრანგეთის პოლიცია
თუ არა. რუანემ მოიგო საქმეზე გე-
დასვლის ფორმული შეიტანა, სადაც ის
აზრი იყო გატარებული, რათა ასეთ ამ-
ბებს ბოლო მოეღობოდა. მას პასუხი გას-
ცა პრემიერ-მინისტრმა ბრიანამ, რომ
მელმაც სთქვა, რომ საფრანგეთის პოლი-
ციის სასტრატეგიკული აქვს უცხო
სახელმწიფოს პოლიციისათვის დახმარე-
ბის აღმოჩენა და თუ რომელიმე დემო-
კრატ ასეთ მაგალითს დავისახებდეს,
დამნაშავეს სასტრატეგიკული დისციპლი-
ნის აკრძალვა, რომ უცხო სახელმწიფოებს
საფრანგეთში არ ყავდეთ თავანთი აგენ-
ტები. საექვო პირთა თვალ-ყურის სადევ-
ნებლიათ, მოუხერხებელია მე არ ვიცი
ისეთი საშვალემა, რომელიც ასეთ მოვ-
ლენას მოსპობდა, თვით დიდის სიამო-
ვნით ვისარგებლობდით მით და სხვა სა-
ხელმწიფოს აგენტებს უსათუოდ გავაძე-
ვებოდა საფრანგეთიდან. ჩვენ შევიძლია
მხოლოდ აუკუბრძოლო ჩვენი პოლიციის
მოხელეებს საექვო პირთა სიიღუმლოთ
თვალყურის დევნებაში მონაწილეობა,
რის შესახებ ვარკველება გაცემულია.
ხები ისპანიის პოლიციის მოქმედების
შესახებ ბრიანის სიტყვით გადაქარბებუ-
ლია. მის მოუხდენია გამოძიება და გა-
მოირკვეულა როგორც თითონ განაცხა-
და, რომ საფრანგეთის პოლიცია მონა-
წილეობას იღებდა მხოლოდ ისეთი პირე-
ბის აღმოჩენაში, რომლებიც დამნაშავენი
იყვენ სეროთა უფლებების დარღვევაში. ის
პირნი, რომლებიც ამტკიცებდენ თითქოს
ისპანიის პოლიციის წინადადებითა საფრან-
გეთის პოლიცია ცნობებს აძლევდა ისპა-
ნელ გამოქვეულ პოლიტიკურ დამნაშავე-
თა შესახებ, სამართლოში იქნენ მიტყუილი,
მარა სასამართლოში არ დამტკიცდა საფ-
რანგეთის პოლიციის კავშირი ისპანიის
პოლიციასთან პოლიტიკურ ნადაგზეო.

რედაქტორ-გამომცემელი
ნ. მელიქიანისაგან

განცხადება

● მიღებთ ყოველნაირ ●

საქმარაშს

კაბებს და თეთრეულებს იფ ფასში.
მეორე თუმანოვის ქ. № 17.

(5—4) მარიამ რ. მელიქიანისა.

ბავშვის დაკარგვა

ამა წლის სექტემბრის 19 რიცხვში ქუთაის
სოფლის სასწავლებლის მოწვეუ გიორგი მა-
ლაქიას ძე მუსელიანი 12 წლისა გავხვნი
თფილისიდან ქ. ქუთაისში, თანაშობი მისი მისი
დაეშინა. ბავშვი ჯერაც არ მისულა თავის
აღვას, რც რომელიმე თვის მოყვარე ნაცნობ-
თან, უმარტილესთ ვინოვო პატრუკულ საზო-
გადოებას, თუ ვინმე რაიმე იცის სხემეულ ბავ-
შვის შესახებ აცნობოს თფილისში „მომავლის“
რედაქციას და ქუთაისში რედაქტორ სასწავლებელ-
ში. ბავშვს აცნობა მოწვევის თეთრი პარუსინის
ტანისაშობი და „გოდის“ ქული.

პატივისცემით ბესარიან მუსელიანი.
(3—3)